

Conferència inaugural dels actes commemoratius del tres-cents aniversari de la signatura del conveni de L'Hospitalet a càrrec del Dr. Roberto Fernández, catedràtic d'història moderna, rector de la Universitat de Lleida

L'Hospitalet de Llobregat, 19 de juny de 2013

CONFERÈNCIA CATALUNYA SEGLE XVIII

Vaig néixer en la Murcia Chica, un barri de L'Hospitalet de Llobregat que té el veritable nom de la Torrassa. Era l'any 1954. Des que als cinc anys vaig anar al col·legi de primària vestit de mariner, cada dia cantava el Cara al Sol mirant la bandera *rojigualda* i cridant al final Viva Espanya i Viva Franco. Que jo recordi, al meu barri només parlava català Maria la Catalana, veïna nostra i amiga de la meva mare. Jo no l'entenia. Els meus avis, tots nascuts a Múrcia, tampoc. I els meus pares, ja nascuts a La Torrassa, crec que amb molta dificultat.

Amb deu anys els meus pares van decidir intuïtivament canviar-me de col·legi i enviar-me a una escola de més prestigi d'acord amb l'augment de la fortuna familiar. Un col·legi gran i modern que molt temps després vaig saber que era hereu de la tradició progressista de Maria Montessori. Allí hi havia un professor alt i amb el pèl molt curt que, en acabar les classes dels dissabtes al matí, ens feia cantar, posats en peus, una cançó en català que jo tampoc entenia: aquella cançó era el Virolai. Quan ara l'escolto o ho canto, m'emociono i la meva infantessa em torna a la memòria.

Fins que no vaig entrar en l'Institut no vaig saber que hi havia una nació que es deia Catalunya i una altra bandera vermella i groga que era la senyera. Llavors vaig entendre que Maria la Catalana i la seva família parlessin un idioma diferent. Les noves circumstàncies em van ajudar a comprendre també que la història que m'havien explicat

era mentida, que senzillament el franquisme m'havia ocultat la història dels meus països, el català i l'espanyol.

Després, durant trenta-cinc anys, m'he dedicat a estudiar la història de Catalunya i d'Espanya. Sobretot la que va transcórrer durant el segle XVIII. I sempre ho he fet sota una mena de jurament hipocràtic: no mentir als meus conciutadans sobre el nostre passat per interessos ideològics o polítics de caire partidista. M'he ficat entre llibres i documents vells tractant sempre de trobar la major quantitat de veritat històrica possible amb les maneres i mètodes de la ciència. I això ha estat precisament el que sempre he procurat ensenyar als meus alumnes.

Avui tinc l'immens honor, gràcies a l'amable invitació de la Alcaldessa, de poder fer unes modestes reflexions sobre el que ens va passar després de 1714 com a poble. Els confesso que m'hagués agradat que estigués aquí entre nosaltres Maria la Catalana perquè pogués entendre millor la grandesa del nostre país i la grandesa de l'idioma que ella sempre va parlar de forma espontàniament resistent en aquella Murcia Chica dels anys del Dictador. Un idioma català que jo parlo encara de forma imperfecta però al que estimo, defenso i defensaré amb el convenciment de fer un servei als drets de la nostra ciutadania, de la nostra convivència cívica, del futur del nostre país i de la riquesa de la Humanitat.

Anem amb les meves modestes reflexions sobre la guerra de Successió i el segle XVIII català.

La guerra de Successió fou originàriament, i per damunt de tot, una guerra europea i internacional, gairebé la primera guerra mundial amb l'hegemonia d'Europa i del mercat colonial americà en joc, entre Anglaterra, Holanda i Àustria, d'un cantó, i França, de l'altre. Una

guerra europea i mundial que va trigar quasi quatre anys a arribar a Espanya i que, en arribar-hi, no féu sinó augmentar la divisió prèvia ja existent a l'interior peninsular, fins a provocar un enfrontament civil hispà.

Tinc per a mi que la guerra de Successió no fou, doncs, una guerra de separació de Catalunya respecte d'Espanya, com va ser la Guerra del Segadors de 1640 en alguns moments. Més aviat cal entendre-la com una guerra d'intervenció de Catalunya en l'esdevenidor d'Espanya, i no pas com una guerra d'independència. Una part considerable de les classes dirigents catalanes no volia abandonar la monarquia, ans desitjava intervenir-hi, des d'una visió diferent de la defensada per una part de les classes dirigents castellanes. Els austriacistes catalans, doncs, no dubtaven que defensaven les constitucions catalanes dintre la monarquia espanyola. Antoni de Villarroel, un dels herois de la resistència barcelonina, ho va proclamar clar i català quan, per tal d'arengar les seves tropes, va cridar: "Per nosaltres i per tot Espanya lluitem". "Per nosaltres" es referia a Catalunya, i "per tot Espanya", a la comuna monarquia hispana dels Àustria.

No hi va haver cap temptativa teòrica o pràctica de separació. El que es va dirimir de debò a la Guerra de Successió no va ser cap altra cosa que la pervivència de la monarquia composta representada pels Àustria, davant d'un model que semblava contenir una dosi més gran de centralisme i uniformitat en la figura d'un sobirà borbó arribat de França, on Lluís XIV havia deixat una empremta clarament absolutista. Un model absolutista que fou dut a terme durant el segle XVIII, però que, d'antuvi, no es podia saber si Felip V el volia imposar, atès que, si més no a les Corts de Catalunya de 1701, havia certificat les Constitucions catalanes i que havia mantingut els Furs al País Basc i a Navarra, que li guardaven fidelitat.

Segurament, la victòria militar contra els austriacistes de la corona d'Aragó va permetre que es possessin en pràctica uns plans absolutistes que, tal vegada, de bon començament, la nova dinastia no hauria gosat de portar a cap. A més a més, una part de l'opinió pública espanyola, especialment la castellana, no hi veia cap perill, més aviat els considerava el model adient per a tornar a fer gran Espanya. Era, en certa forma, l'herència del Conde-Duque de Olivares.

Tant se val, perquè no convé oblidar que, des del punt de vista polític i social, la Guerra de Successió va representar la primera guerra civil entre espanyols: la divisió entre els borbònics i els austriacistes als diferents grups socials, als diversos pobles i ciutats, entre Castella i la corona d'Aragó i, fins i tot, encara, dintre Castella i dintre la corona d'Aragó.

Pel que fa a Catalunya, una divisió –i un enfrontament– entre una majoria de partidaris de l'Arxiduc i un nombre prou important de filipistes. Entre un seguit de comerciants que volien vincular-se a Anglaterra i una colla d'agents i mercaders que, en canvi, desitjaven conservar les bones relacions amb França, els uns i els altres influïts per la diversitat d'interessos de llurs negocis. I, per a acabar-ho d'adobar, hi cal afegir el partit dels “sense partit”, que, segons alguns dels historiadors de l'època, va ser molt ampli al Principat.

La guerra de Successió, doncs, va enfrontar dos bàndols fidels a dos candidats diferents, a dues concepcions distintes d'entendre l'esdevenidor econòmic de Catalunya i la seva incardinació geopolítica dins la Monarquia hispànica. Alhora, en un alt grau, va enfrontar dues maneres antagòniques de pensar com la monarquia espanyola havia de

governar per tal de recobrar la força imperial, una força que, per a l'opinió pública coetània, s'havia afeblit completament. És per això que cal recordar que no hi va haver sempre unanimitat entre els catalans: l'Arxiduc hagué de bombardejar Barcelona sense èxit la primera vegada que va voler entrar-hi, el 1704, i quan va reeixir i aconseguí de fer-ho, un any després, més de sis mil borbònics (d'una ciutat que no tenia 40.000 habitants) es varen exiliar.

El setge militar fou guanyat pels borbònics, amb uns 39.000 soldats, que van llançar unes 40.000 mil bombes contra l'oposició ferma dels barcelonins, si fa no fa uns 5.500 resistents armats, amb un gruix notable de dones. La resistència va causar més baixes entre els borbònics (10.000) que no pas a les files dels assetjats: uns 7.000, incloent-hi els no combatents. Tot i així, també és bo de recordar la discussió interna, ja que tant la Generalitat com Casanovas o Villarroel eren més aviat partidaris de pactar una rendició a fi de salvar una part de les Constitucions, mentre que un altre sector de la classe dirigent, aixoplugada sobretot sota el Consell de Cent barceloní, volia aguantar el setge per tal de salvar, segons la seva opinió, l'honor dels catalans. Com ha recordat no fa gaire Joaquim Albareda, el fet que el Consell de Cent prengué les regnes per comptes de la Generalitat, junt amb el fet que una porció de la noblesa, de la jerarquia eclesiàstica o dels comerciants fugís de Barcelona, va afavorir que triomfes l'opció més radical, la de resistir.

En qualsevol cas, Barcelona va resistir fins a més no poder, però l'Onze de setembre de 1714 va haver de claudicar: de resultes d'això, les tradicionals Constitucions catalanes i una bona part de les seves institucions varen quedar abolides. Aquest esdeveniment es convertiria en un "lloc comú" de la memòria dels catalans: seria considerat com un dels greuges més importants soferts pel poble català. En realitat, ha esdevingut el Gran Greuge per excel·lència, esgrimit per totes les forces

intel·lectuals i polítiques que han fornit la resistència catalanista contra aquells que defensen una Espanya centralista i uniformadora, la qual ha volgut ofegar, a voltes *manu militari*, la realitat de Catalunya com a país i també la realitat de les Espanyes com a projecte de futur per als espanyols.

II

DES DEL 12 DE SETEMBRE DE 1714

Què va passar, però, a Catalunya a partir de l'endemà de la victòria borbònica i la derrota austriacista? Què van fer els catalans d'un bàndol i de l'altre? Quina fou l'actuació dels governs borbònics amb Catalunya durant el segle XVIII? Els historiadors n'han donat respostes no sempre coincidents. Tractaré aquí de resumir-ne algunes, les que, a parer meu, resulten a hores d'ara més plausibles, segons les recerques actuals.

El segle XVIII va resultar esplèndid per a Catalunya econòmicament, socialment i culturalment. Pel que fa a l'economia catalana, el creixement no es va fer esperar i va ser prou important i transcendental ja que va afavorir quasi tots els sectors de la producció. Un desenvolupament econòmic que va modificar, en part, la manera de produir dels catalans, tot situant-los al mapa peninsular com la primera força econòmica.

Els capdavaners d'aquest creixement espectacular van ser, sens dubte, els mateixos catalans, en saber aprofitar, més que no pas els altres espanyols, el bon moment econòmic mundial i les necessitats peninsulars. També, però, s'hi ha de tenir en compte l'ajuda d'uns governs absolutistes entestats a reformar i regenerar Espanya, que van dur a terme unes polítiques econòmiques força favorables en el seu conjunt a l'economia catalana. Això no vol pas dir que aquestes

polítiques borbòniques haguessin estat pensades només per a Catalunya, però és cert que tot sovint es van posar en pràctica arran d'escoltar les veus catalanes, amb uns beneficis notables per al Principat.

El proteccionisme de la indústria a partir de 1718, l'alliberament del comerç amb Amèrica, la creació d'un mercat interior dins el qual els catalans ja no es movien com a estrangers, l'embranchida que la demanda estatal va donar a Catalunya, a més d'una fiscalitat relativament aturada, poc atenta a l'augment de la riquesa catalana, varen ajudar d'allò més perquè la vigoria de la pròpia societat catalana fes, del Principat, la petita "Anglaterra" d'Espanya i dels catalans, els "holandesos" de la mar Mediterrània.

Gairebé tota la societat catalana en va gaudir. Només cal fer un cop d'ull a la noblesa o a l'Església propietària de terrenys i cases, enriquides per la pujada de les rendes. Només s'ha d'observar els grans comerciants i fabricants catalans asseguts a la Junta de Comerç, amatents a l'auge dels negocis d'importació i exportació. Només cal mirar els fabricants d'indianes, que amb la seva puixança varen canviar la fesomia de Barcelona. Només convé fer atenció als menestrals que, de mica en mica, varen aconseguir una benança i un prestigi social més grans. Només cal esguardar la pagesia benestant, gaudint que la producció agrària dominés l'exportació. O només cal al·ludir els beneficis que l'augment dels salaris i de les oportunitats de feina gràcies a l'expansió econòmica van representar per als treballadors de la ciutat. Per tot plegat, el segle de les Llums se'ns mostra com una centúria abastament positiva pel que fa als interessos de la majoria dels seus grups socials catalans. Tot i que no va deixar d'haver-hi pobres i marginats, la societat catalana del Set-cents era força més rica que no pas la d'un segle abans, mentre la classe mitjana s'anava fent més poderosa i nombrosa.

La vida cultural també va sortir-hi guanyant al llarg del segle. Encara més: no sembla exagerat afirmar que el Set-cents va representar una nova època daurada per a la cultura catalana. D'ençà de la baixa Edat mitjana, Catalunya no havia viscut un moment de puixança intel·lectual que s'hi pugui comparar: la florida d'iniciatives a les diferents branques del coneixement i a la creació artística fou esplendorosa, sense parió amb les etapes anteriors. Tot i no arribar a l'originalitat d'altres Il·lustracions europees, va maldar per entendre el país al llarg de la seva història a fi de comprendre el present; amb paraules del meu enyorat Ernest Lluch, tot plegat va esdevenir el punt de partida del que, anys a venir, faria de base al moviment cultural de la Renaixença.

La Il·lustració catalana va figurar entre les més poderoses d'Espanya. I en el conjunt de creacions intel·lectuals i artístiques, la protecció oficial, abans o després, dels governs reformistes borbònics es va afegir al tarannà propi dels catalans (eclesiàstics o laics, de lletres o de ciències), gent –gairebé sempre– d'esperit reformista i innovador i de caire utilitarista. Els governs emparaven les iniciatives que la societat catalana creava: no en va, els governs borbònics estaven convençuts de la necessitat de la cultura i la ciència per a revifar el país.

Conseqüentment, la centúria en què Catalunya va perdre el seu ordenament polític secular fou la mateixa que va gaudir d'un creixement econòmic espectacular, d'un gradual benestar social impulsat per una societat mesocràtica i una vida cultural de mica en mica més forta i il·lustrada, la que posarà els fonaments per a la posterior Renaixença. Crec que aquesta visió del Set-cents és la més ajustada a la veritat històrica, després de les recerques presidides pel paradigma interpretatiu del mestre Pierre Vilar des de fa quaranta anys: un model que ningú no sembla posar en dubte ni dins de Catalunya ni

des de fora i que va superar la tradicional historiografia romàntica, incloent-hi historiadors de la vàlua de Ferran Soldevila.

Pero ¿qué pasó con la vida política de los catalanes a lo largo del siglo? La centuria empezó con represión y resistencia. Felipe V no perdonó. Se sintió traicionado por el delito de lesa majestad, que en la cultura política de la época resultaba el más grave. Y una vez vencida Barcelona, no pensó en respetar sus constituciones y sus instituciones como había hecho Felipe IV en la guerra dels Segadors. Acción punitiva que muchos historiadores y pensadores catalanes han considerado desde el siglo XIX un grave error estratégico en las relaciones entre Cataluña y España.

Así que en los primeros tiempos hubo una cruenta represión con miles de exiliados, miles de prisioneros, cientos de ejecuciones, supresión de las antiguas universidades, la destrucción del barrio de la Ribera para construir la Ciudadela, que se convertiría después en el símbolo a destruir por los liberales catalanes del XIX. Y claro está, la promulgación del Decreto de Nueva Planta en 1716, que dejaba para el recuerdo las antiguas constituciones e instituciones por las que habían luchado los austracistas y también, incluso, una parte de los borbónicos catalanes. Empezaba de este modo una nueva andadura institucional en Cataluña ligada al absolutismo borbónico de carácter autoritario y paternalista, centralizador y uniformizador.

Al principio hubo resistencia austracista de la mano de Pere Joan Barceló, alias Carrasclet, que logró movilizar numerosas partidas y crear cierta preocupación en las autoridades borbónicas que respondieron con la creación de los Mossos de Escuadra para reprimirlas. Pero fue el canto del cisne militar de un austracismo que se encontraba debilitado, dividido y que estaba siendo utilizado por los

aliados en sus disputas con Felipe V. De hecho, con la paz de Viena de 1725 entre España y Austria y la vuelta de los exiliados, el austracismo político desapareció prácticamente de la vida catalana. El recuerdo de la guerra actuando como preventivo homeopático, la paz vienesa creando un marco de reconciliación, la bonanza económica del siglo y unos gobiernos borbónicos que no hicieron oídos sordos al progreso económico, social, cultural y científico de Cataluña, facilitaron cada vez más que una inmensa mayoría de catalanes se fueran acomodando al régimen borbónico como bien se demostró en 1793 con la Guerra Gran contra los franceses y en 1808 contra las tropas de Napoleón, cuando los catalanes fueron de los más combativos por la independencia de la Monarquía española. O como bien se demostró también con la visita de Carlos III a Cataluña en 1759 para ocupar el trono de España o en 1802 con la boda real en Barcelona del primogénito de Carlos IV, cuando los potentes gremios barceloneses llevaron a hombres a su majestad con una carroza que habían sufragado los grandes comerciantes y fabricantes con nada menos que 13.000 libras.

Ni siquiera el Memorial de Greuges de 1760 debe ser interpretado como una disidencia política antiborbónica, sino como una reclamación de las propias elites de poder borbónicas que deseaban disfrutar de más poder municipal y de mejores salarios y también de mayor capacidad para acceder a los puestos de responsabilidad en los principales órganos de la Monarquía, según había dispuesto, precisamente, el propio decreto de Felipe V aboliendo la extranjería entre los reinos de España.

En suma. A partir de los años cuarenta, bien puede decirse que el austracismo político era en Cataluña un recuerdo sin capacidad de incidencia política. Los catalanes fueron olvidándose del austracismo y acercándose paulatinamente a los Borbones. Si repasamos los escritos de autores como Jaume Caresmar, Jaume Amat, Francesc Romá o

Antoni de Capmany, si repasamos las actas de la Junta Particular de Comercio o de la Comisión de Fábricas, si escuchamos a los miembros más destacados de la jerarquía eclesiástica o a prominentes hombres de leyes, veremos que puede contemplarse en sus escritos y en sus posiciones políticas y económicas una doble aspiración: “españolizar” Cataluña y “catalanizar” España.

Desde luego, esto que afirmo debería investigarse más y mejor. Pero, en mi opinión, españolizar y catalanizar fue una doble aspiración que se produjo al unísono y que resultó concomitante. Por un lado, “españolizar” Cataluña asumiendo el castellano como lengua culta, oficial y unitaria, que expresaba simbólicamente la pertenencia a una entidad política común y superior que era la Monarquía hispánica, una lengua castellana que en la época no pocos catalanes cultos vieron como un síntoma de “modernidad” y que ya desde el siglo XVI había ido teniendo un importante acto de presencia en la vida cultural y política catalana. Una españolización a través del idioma castellano que, en todas las clases sociales, fue compatible con la existencia del hecho diferencial catalán y con la utilización universal del idioma vernáculo entre sus habitantes, un idioma catalán que continuó ostentando su hegemónica presencia social como bien lo demuestran centenares de testimonios. Se produjo, pues, una progresiva convivencia del catalán con el castellano debida no tanto, aunque también, a las imposiciones borbónicas en favor de este último (1714, 1768), sino más bien al prestigio alcanzado por la lengua de Cervantes y por la propia decisión de las clases cultas y dirigentes catalanas ante la realidad de un mercado común español (peninsular y colonial) que fue mostrando la fuerza de su expansión también en cuestiones idiomáticas y favoreciendo la progresiva aparición de la diglosia entre los catalanes.

Y también la conveniencia de “catalanizar” al resto de los españoles en el sentido de que adoptasen las buenas costumbres de la

vida empresarial catalana tales como la iniciativa económica, la capacidad de riesgo, el sentido del ahorro, la ética del trabajo o la compatibilidad de negocio y nobleza. Virtudes todas ellas que muchos catalanes cultos creían importantes para conseguir, en todo el territorio de la Monarquía, la prosperidad económica y social de la que, a su juicio, gozaban los catalanes. Era, en cierta forma, como si se propusiera que Cataluña liderase la renovación económica hispana, aunque aceptando que la dirección política de la misma estuviera de manera natural en Madrid. Una propuesta de renovación de España siguiendo el modelo catalán que aceptaron importantes políticos españoles ilustrados y que, en tiempos de la Renaixença del siglo XIX, volvería a resurgir en el panorama intelectual y político catalán con enorme fuerza.

Vayamos finalizando. Cataluña había empezado el siglo convulsamente, con una guerra civil en el seno de su propia sociedad y con un enfrentamiento institucional y militar con la dinastía que legítimamente había accedido al trono de España. La Cataluña austracista fue derrotada y ello fue aprovechado por la nueva dinastía para abolir sus constituciones y sus instituciones tradicionales. Con ello, se producía un hecho trascendente para la historia de todos los catalanes: Cataluña quedó subsumida en el absolutismo autoritario y reformista de la dinastía Borbón. Pero, andando el siglo, el recuerdo de los estragos de la guerra, la paz de Viena, la bonanza económica general, las políticas económicas de los reformistas borbónicos y la estabilidad social y política que aportó el autoritarismo contenido en la Nueva Planta, hicieron que muchos catalanes abandonaran las viejas ideas austracistas y paulatinamente, generación tras generación, fueran apostando por la nueva dinastía y cada vez más por la incardinación sincera de Cataluña en una España que estaba redefiniendo su formas y maneras de gobernación política y sus formas y maneras de sentirse español. Cada vez más, una mayoría de catalanes fue apostando por la

idea de que si la economía les beneficiaba, el régimen político no era un serio problema. Es verdad que no había libertad para expresar los descontentos políticos, pero no es menos cierto que cada vez hubo menos catalanes que necesitaran proclamarlos.

Sin embargo, esa realidad no supuso dejar de sentirse catalán. El austracismo desapareció, pero vino a ser sustituido por un sentimiento historicista, que hacía que buena parte de la clase culta y dirigente catalana alimentara la conservación de la identidad histórica y que tuviera cierta añoranza por una mayor autonomía política al estilo de las antiguas constituciones. A finales de la centuria, muchos catalanes compartían la idea y el sentimiento contenidos en la famosa declaración de Antoni de Capmany: Cataluña es mi patria, España es mi nación. Era un sentimiento de pertenencia doble, de identidades compatibles: España y las Españas. España amasada como una gran nación sobre la base de pequeñas naciones. O sea: España una y plural. Era el sentimiento de doble patriotismo que iba a presidir casi todo el pensamiento político catalán durante casi todo el siglo XIX y buena parte del XX. Cataluña se veía asimismo y se reclamaba como un hecho diferencial sin necesidad de romper amarras, antes al contrario, con la Monarquía española presidida en aquel entonces por unos reyes absolutos y de suave impronta reformista.

Como diría el pensador catalán Roma y Rosell en sus *Señales de la felicidad de España*, la prosperidad de España debía venir de saber utilizar y aprovechar “el genio” de cada uno de sus pueblos y ello era compatible con disponer de un gobierno “monárquico, absoluto, moderado e ilustrado”. Como otras muchas veces, el maestro de historiadores Pierre Vilar ha explicado la situación con una afortunada metáfora: “Los desencuentros entre región y nación, entre Cataluña y España, entre Estado y “fuerzas vivas” provinciales parecen

amortiguados. Nada recuerda las luchas pasadas. Los hermanos se han reconciliado delante de una mesa por una vez bien servida”.

Esa reconciliación había tenido lugar gracias a que ambas partes, catalanes y gobiernos borbónicos, pusieron algo de su parte. En Cataluña, sus clases dirigentes vieron como, a lo largo del siglo, la política de los gobiernos absolutistas abrazaban un reformismo económico, social y cultural con el que ellas estaban genéricamente de acuerdo, y que les fue beneficiando en sus haciendas y en sus proyectos vitales. Y los gobiernos borbónicos, que nunca dejaron de recelar algo de la lealtad de los catalanes, comprendieron que muchas de las propuestas que las clases dirigentes catalanas hacían para la vida económica y social eran fórmulas válidas que podían servir para relanzar al conjunto de la Monarquía.

Y cuando un negocio es beneficioso para las dos partes aparece como un buen negocio, aunque el acuerdo tuviera lugar en el marco de un sistema político que fue impuesto en su día por las armas y que en su esencia no dejaba de ser centralizador, uniformista y autoritario. Características que formaban parte de la propuesta reformista de raíz ilustrada que mucha gente en Europa pensaba que debía servir para que los países más atrasados, como era el caso de España, pudieran conseguir la “pública felicidad” y tener un mayor peso en el concierto internacional. Y una mayoría de catalanes acabaron por aceptar que mientras sus vidas mejorasen no tenían porque cambiar de país ni de monarquía. Eso sí, teniendo siempre muy claro que ellos eran una parte diferenciada y con idiosincrasia propia de las Españas.

EPÍLEG

Senyores i senyors, aquest ha estat el meu discurs en qualitat d'historiador. Com a historiador que està obligat a lluitar contra la mala influència de la ideologia a la ciència històrica. Que no concep els judicis de valor en la tasca d'historiar i que no pot pas admetre que els historiadors facin de jutges sumaris del passat. Hem d'aspirar a comprendre el funcionament i el canvi de les societats a partir d'estudis imparcials i del mètode científic.

Avui, però –ho repeteixo–, he vingut com a historiador, amb la bata del investigador i no pas amb el vestit de ciutadà. I confesso que ha estat un veritable honor el poder fer-ho per primera volta a la meua ciutat natal. Espero haver estat útil, si més no és el que aspiro com a historiador que viu de l'erari públic. Contribuir, ni que sigui modestament, al dret que els ciutadans tenen de disposar de la major quantitat de veritat històrica possible ha estat sempre, per a aquest científic social que els ha parlat, un acte de bon patriotisme català, el mateix acte de bon patriotisme que vaig viure i vaig sentir amb la senyera a les mans a San Boi l'any 1976, quan ven tornar a gaudir del primer Onze de Setembre amb llibertat. Moltes gràcies!